

2. O. 762.
AUSPICE JESU!

LUTHERUS HEROS,

applaudentibus ad Auram Musis,

Sub

VINDICIIS

J O H. M u n s t e r /

Phil. Pract. & Hist. Prof. Ord.

*Pro consuetis in Philos: Honoribus
consequendis,*

In pio eruditorum Collegio
loco & horis consuetis,

Die 3 Decembr: An: vergentis 1703.
exhibitus,

â

R. M. Al.

MATTHIA ÆLG.

Sat: Finl.

Exc. JO. WAL.

JUSTICE RESUR

1813

1813

1813

1813

1813

1813

1813

1813

1813

1813

MOMENTUM PRIMUM
Onomatologicum,

§. I.

Nrequam ipsum opus,
quod præsentis discursui
nomen fecit, aggredi-
or, paucis circa expli-
cationem vocum, quas
in fronte hæc dissertatiuncula, gerit, im-
morari abs/re esse non duxi. Variæ al-
lusiones, quibus usi sunt docti & ipse
quoque Lutherus ad hoc suum cogno-
men, nos in dubio relinquunt, unde
credamus illud derivatum. Ipse, sane,
vocabuli Romani *lutum* allusive memi-
nit, ut videtur ex epistola ejus ad Ju-
stum Jonam A. 1527 data, cum hac in-
scriptione, *Martinus Lutherus Christi lu-
tum*, tanquam se non pluris æsti-
masset, juxta illud Gen. 3. 19. vel quod
A pro

pro luto ab aliis habebatur. Alii alludunt ad vocem germanicam *Lauter*/h. e. limpidus, purus, quasi a pontificiis erroribus purus diceretur, ceu innuunt verba, *Matt: Scheineri Episc. Sedunensis* cum diceret: *Luther tu es verè Luther: disputet Eccius quantum velit, Luther tamen veritatem scribit.* Nec desunt, qui allusum volunt ad vocem latinam *Luter*, quæ significat vas, quo vinū diluitur, vel quo vasa abluuntur. Quod autem hic in titulo cognomen unice, & plerumque alias, adhibeatur, fit id secundum axioma Historicorum: quibus, cognomina sæpius ipsis nominibus sunt usitatoria. Exemplum hujus rei habemus in *Semo Noë filio*, qui (prout multorum est sententia) ob officium *Melchisedech*, quasi *Rex justitiæ*, in S. codice vocatur: & sub hoc cognomine, ut Christi typus, ἀπάτωρ καὶ ἀμήτωρ dicitur *Heb. 7.3.* sic etiam Christus vocatur sacerdos secundum ordinem *Melchisedech: Psal. 110. 5.* Ita *Cæsar Octavianus II. Romanorum Imperator Augustus* appellatus, ab anno imperii sui

fui XVI, & adhuc in hodiernum diem post eum ejus successores vocantur Augusti, ab officio, ut nonnulli putant, quod nempe imperii Rom. pomœria extendere finesque ejus augere debeant. vid. Christ. Matt. Theat. Hist. p. 433. De cætero, quod attinet nomen ejus proprium, fuit id Martinus, quod videtur posse deduci â Marte, ut sit vi vocis tantum, ac ein streitbahren Held h. e. stridzbahre Hielte. vid. Joh: Lud: Hartmanni Absolutions Buchl. p. 83. undè confirmari poterit illud Poëtæ:

Conveniunt rebus, nomina sapè, suis.

Ab hoc tamen Martino, exceptis innumerabilibus aliis, discriminandi sunt
1. Martinus filius ejus secundo genitus, qui Heidelbergæ A. 1565 obiit. 2. Martinus Bucerus, Celebris in Academia Cantabrigiensi Theologus atque Lutheri familiaris 3. Martinus Episcopus Turo-nensis, qui ob immanitatem Jul. Apost. adversus Christianos, in Galliam fugit, ibique pasta Ecclesia per 26 annos, obiit. vid. Christ. Matt. Theat. Hist. Hujus in

memoriam celebratur undecimus Novemb. nostro verò Martino, 10 ejusdem natalis fuit, ut videre est in momento sequenti.

§. II.

Tacta sic leviter originatione vocis Lutheri incumbit, ut etiam aliquid de voce Herois dicamus, quam, alii ab ἀρεῆς h. e. virtute deduci volunt; alii ab ἄερος, āere; alii ab ἔρως, terra; alii ab Ἥρας, Junone; alii ab ἔρειν, dicere; alii ab αἰρεῖσθαι, eligendo; alii ἀπὸ τῆς ἐρωτῆ. ab amore: quod amor & studium veritatis, in naturis heroicis sit vehemens. Quæ ultima originationo nobis cum Rudrauffio placet. Accipitur etiam vox hæc præterea, vel *generaliter*, pro qualibet virtute eminenti, in propriissima tamen & specialissima significatione, denotat virtutem Divinitus hominibus, concessam, sive illa sit extraord: intellectualis, sive moralis, sive in spiritualibus, qua significatione etiam Martyres & alii, qui propter verbum Dei he-

heroico animo multa aggressi atque
passi sunt, comprehenduntur, quæ hu-
jus loci est.

MOMENTUM SECUNDUM Historicum.

F T hæc de nominibus adferre
placuit, consequens est ut pro-
pius ad rem accedamus, atq;
primum in natales nostri He-
rois inquiramus. Perhibent itaque fide
digni Chronologi, eum Islebii in Comi-
tatu Mansfeldio Saxoniae, à piis Parenti-
bus, Patre Johanne Metallifossore, Matre
vero Margareta Lindemanna, die 10 Nov.
ut antea dictum, horâ noctis II. natum
esse. Annum monstrant versiculi:

NatVs es IsLebII DIVine propheta LVthere:

ReLlglo fVLget te DVCe Papa IaCet.

Scil Ann. 1483. Hic uti erat felicis in-
genii & magnum pollicebatur virum; ita
in pietate & bonis literis studiosè, pri-
mum domi informabatur: postea cum
natus esset annos 14, Magdeburgum cum

Joh. Reimessen/ cujus tunc ulus erat in-
formatione, missus est, ubi per annum,
non sine magno fructu, commoratus;
sequenti anno 1498 Isenacum proficisci-
tur. Hic datâ majori commoditate
discendi per quadriennium literis incu-
buit. Postea Erfordiam ad capiendos
honores magisterii A. Ch. 1503. suæ vero
ætatis 20. sese contulit. Ut versiculi:

*ErfVrtl JVVenls ilVLos Caplt Vrbe
Maglstrl,*

LVstra sVe etatls qVatVor aCta Colens.
Primum se totum Philosophiæ atque
Juris studio, ex voluntate Parentum &
cognatorum dedit: verum postmodum
A. 1505. fulmine quodam territus, re-
clamantibus parentibus, primo ordinem
Augustinianorum ingressus die 17 Julii,
cum ageret annum 22. deinde A. 1507 Do-
minica cantate sacerdotio initiatus est.
Circa hæc tempora Wittembergæ nova
instituta erat Academia, â Friderico E-
lect. Saxonix, cujus curam agens Stau-
pitius, Lutherum eo ad Theologiam
docendam ducit. Interim Romam,
li-

litis dirimendæ causa inter Monachos or-
 ræ A. 1511 contendit. Undè reversum,
 Electoris mandato, d. 10. Oct. ætatis suæ
 A. 29. Theol. Doctorem proclamavit.
 Postmodum A. 1517 contra Papam a-
 gere cepit, evulgatis d. 31. Oct. 95. The-
 sibus contra indulgentias Papales, quare
 irritatus Leo X Romam eum citat; sed
 interventu Elect: Augustæ, A. 1518. apud
 Cardinalem Cajetanum, causam egit.
 A. 1521 Wormatiæ coram Imper. Car.
 V. fidem suam defendit & cum Eccio
 disputat. Præterlapso hinc uno Anno,
 cum jam 42 vixisset, Virginem no-
 bilem Catharinam de Born uxorem
 duxit, perque D: Bugenhagium copulari
 se curavit. A. 1530. deindè, Augustæ in-
 dicta fuere comitia, in quibus cum
 multa agerentur, de religionis contro-
 versis sopiendis & Pontificiorum mi-
 nis, nonnihil turbarentur Protestantium
 Theologi: Lutherus, qui interim ob vi-
 ciniam Coburgi degebat, consolatur eos
 variis dictis Script: S. Et tandem Ille-
 bii in patria suâ d. 18. Feb. A. 1546. manè,
 ho-

horâ 3. diei Concordiæ & Constantiæ,
 multorum amicorum cordolio placidè
 obdormivit, cum vixisset annos 63. Cor-
 pus ejus 23. Febr. in Templo arcis Pe-
 tri; Wittenbergæ, præmissâ concione
 funebrali, D. Bugenhagii, Oratore Philip.
 Melanch. honorificè humatum est.

MOMENTUM TERTIUM

Pragmaticum.

§. I.

Expensis sic, pro modulo ingenii,
 quæ præmittenda videbantur,
 nunc ea aggrediemur quibus
 hunc nostrū Lutherum Heroi-
 co ingenio præditum fuisse, quantum ru-
 dis Minerva tulerit, probatū demus. Quod
 ut facilius dispalescat, in antecessum no-
 tamus, tria â Philosophis ad heroicam
 virtutem requiri. Primo, impetum seu
 inflatum Divinum, quia Heros singula-
 ribus donis, cōmunem hominum con-
 ditionem excedentibus, exornatus esse
 de-

debet. Unde etiam à Poëtis antiquis dicti, sunt Heröes, *Semidei*. Sic Hesiod.

Ζεὺς κρονίδης πῆψε δίκαιοτρον καὶ ἄρειον
Ἀρδρῶν ἡρώων θεῶν γένος οἱ καλέονται
ἦμι θεοί.

Deinde, Constantiam summam, quâ Heröes ita à DEO confirmantur, ut nullis minis, machinis atque tormentis, a re-cta ejus defensione, se divelli patiantur, sed omnia susque deque habeant, juxta illud: *Fulgura ex pelvis non metuo*. Postremo, admirandam felicitatem, quâ DEUS felicem eis largitur exitum, ut velut palma, ab omnibus periculis tandem emergant. Quæ tria Julius Cæsar sic effatus est: *Veni, vidi, vici*.

§. II.

Nè autem vagationis justo longioris in simulemur, dicamus in B. Luthe-ro fuisse omnia, quæ in Heröe requiruntur. Ut autem hæc gratis dicere non videamur, vel hoc generali argumento probatum damus; Nam si etiam ii, qui vel in artibus atque scientiis, ex-
B cel-

cellunt, Heröes dici merentur, ceu Plato, Aristoteles, Thomas Aquinas, Picus Mirandula, Erasmus, Melanchthon; & in mechanicis, Archimedes, Albertus Durerus &c. quanto magis hoc Divinum Organum, quod ex admiranda DEI misericordiâ & benignitate, incomparabile reformationis opus, in Ecclesia Christiana, summis viribus atque pietissimo zelo suscepit, ut ex luctuosa illa tyrannide, & plus quam Ægyptiaco ergastulo atque Babylonica servitute, excarnificatum DEI populum, eximeret. Id, autem, tantâ animi magnitudine, successus prorsus incredibiles, largiente Divina providentiâ, præstitit, ut, quamquam orbis & orcus contra fremerent, remorari tamen nunquam, multo minus supplantare in Christo constantissimum Athlantem, potuerint; sed quo magis abjuratissima illa hydra latialis averni, fureret, eo majorem, & uberiorem in Ecclesia fructum, atque frequentiore de hostibus gloriam, licuit len-

sentire, neque id ullâ vi effectum est, sed calamo â Sp. S. ducto, juxta illud Poëtæ.

*Lutherus decimum, confecit strage, leonem:
De clava noli querere, PENNA fuis.*

§. III.

Porro, non desunt de eo præclara aliorum testimonia, quæ satis superque eum, vel ante nativitatem etiam Heroa electum fuisse prædicant. Ut taceam illa luculenta a Sp. S. in S. Codice de eo edita vaticinia, ut de Angelo Evang: æternum habente, perq; medium cæli volante, Apoc. 14: 6. Quod dictum, in concione ejus funebrali â D. Bugenhagio habita, loco exordii in eum quadrare fuisse ostendebatur. Ita Zach. 14. 7. de luce tempore vespertino proditurâ. Memorabile est illud, quod jã ultra 300 aîos ante natales ejus, tempore Friderici Barbarossæ, fatidicis adumbratum literis nomen ipsius innouit: hic enim Imperator, circa An. 1152, cum in Carinthia templum exstrueret, Igingæ titulo celebrè, multis

tis picturis atque statuis id exornavit, inter quas una, quæ Monachum vertice ralo atque cingulo præcinctum representabat, inveniebatur, supra cujus caput hoc majusculis literis erat scriptum: LUTHERE. Christ: Matth. in Theat Hist. p. 941. In magnam quoq; sui admirationem rapit illud, quod de Richardo Armachanensi, in Hiberniâ Primate atque Episcopo, narratur, scil. quod ille An. 1358, ante mortem, N. T. in Hibernicum sermonem translatum, in templi quodam angulo deposuisset, cum hac inscriptione: *Quando hic liber inventus fuerit, veritas toti mundo manifestabitur, vel Christus orbi mox apparebit.* Inventus autem est ille liber circa An. 1530, in reformatione ejusdem Templi, teste Franc: Petrarcha Epist. 19. Nec minoris dignitatis est illud Joh. Hussi, qui, contra fidem ab Imperatore Sigismundo datam, svasu Episcoporum & Papalium, A. 1414 Constantiæ crematus, spiritu Prophetico, vaticinium, jam rogo imponendus, dixerat: *Hodie auferam*

crematis, sed post 100. annos ex meis cineribus nasciturus est Cygnus quem mactare non valebitis. Quod vaticinium hoc carmine expressit Treutler.

Ignis Corpora sacra sacra ConſVMſe-
rat HVſſl:

poſt HVſſVM CaCo CygnVs In orbe
Canit.

De Sigismundo Imperatore legitur, cum Reformationem, de ſimonia & ſuperbia Romanorum reprimenda, in Concilio Conſtantienſi, de hac cauſa ſuſcipere voluiſſet, quod Hungariæ voce quadã Divinitus admonitus fuerit: Ille gnauo cuidam Sacerdoti, Friderici Angelo, viam præpararet, per quem Deſſis multa, aduerſariis fruſtra renitentibus, operaturus eſſet. Huc adduci poſſent ii, qui reformationem, aut optarunt, aut jamjam inſtare prædixerunt; ſed cum iis recensendis, nec tempus, nec charta ſuppetat, ideò eos prætermittimus, unius ſolummodo Aſtronomi Ulmenſis ediſtum, quod reliquorum ſupplebit vicem, adferentes. Hic, ſurget quidam anno ciciſſxx, inquit, typis
pu-

publicis divulgaturus libros Latinos & Germanicos, contra Pontificem nostrum Romanum ejusque Cardinales & Sacerdotes totumque Clerum, & patefaciet, & deteget, omnem improbitatem & nequitiam.

§. IV.

Prætereâ, ut ad requisita Philosophica redeam, quin digitus DEI cum nostro hoc Megalandro operatus fuerit, nemo, ne hostium quidem, negabit. Arguunt enim hoc, præter id, quod jam in pueritia in DEI organum electus fuerat, præcipuè vero ætatis An. XXII, cum valido fulmine de Cælo territus, ad sacerdotium, vocaretur, ut ipse de se testatur Tom. 2. lat. Jenensi, subtilissimum atque propè Divinum ejus ingenium, eruditio admiranda, solida præter modum rerum Theologicarum scientia, interpretandique gravitas. Manifestum hujus rei exemplum habemus in scriptis ejus, quæ triplicis sunt generis (α) Διδασκαλικά, salutarem & necessariam doctrinam hominibus com-

men-

mendantia, ut sunt, de pœnitentia; de fide
 & veris fidei fructibus, de usu Sacramento-
 rum, de discrimine Legis & Evangelii, item de
 Evang. & Philosophia, de dignitate Politici or-
 dinis; denique de præcipuis articulis Ecclesia-
 sticis necessariis. (β) ἐλεγκτικά, in quibus
 multos errores hominibus perniciosos,
 refutavit. (γ) ἐξηγητικά, in scripta Pro-
 phetica & Apostolica. Inter ista tamen
 eminent Biblia ejus Germanica, singu-
 lari Sp. S. dono, ex fontibus Hebraicis
 & Græcis, tam purè, clare & perspi-
 cue translata, ut & hic illud Severii
 in illum quadret.

Isapheti de gente prior meliorve Luthero

Nemo fuit, at nec, credo, futurus erit.

Licer verò nos non fugiat, aliquos in-
 veniri, qui cum fatuo Æsopi gallo gem-
 mam hanc spernunt, omnes tamen, qui
 Christiana sunt mente affecti, singula-
 rem DEI gratiam in hoc agnoscunt, atq;
 plus luminis pio lectori afferre, quam
 multorum aliorum commentaria; ut ta-
 ceam alios, audiatur super hanc rem
 D. Heshusius apud D. Qvenst in Eth Past.

Wan

Wann alle Commentarien. so in Griechischer und Lateinischer Sprachen über die ganze Bibel gemacht sind/ derer ein sehr große Hauffe ist/ und viel Centner wägen/ mit grosser Fleiß durchlesen werden/ so geben sie doch allesamt nicht so viel Lichtes und Verstandes dem Christlichen Leser/ als die klare und gar herrliche Dolmetschung Lutheri. Sed & pluribus laudat hanc versionem. B. Gerhard: Legitur etiam quendam Hispanum, non illiteratum, nomine Dryandrum, Germanicæ linguæ cognitionem avidè ideò optasse, ut & ipse Germanica Biblia Luth: ab aliis gravibus viris commendata, posset legere & intelligere. Sed quid multis opus verbis? res ipsa loquitur, consulatur vel unicus locus, 2 Sam: 23. & facile exclamaveris: Wärcket prijsar Måstaren sin.

§. V.

Accedit huc illud, quod An: Christi se-
pra-sesquimillesimū decimo septimo
obtrigit, cum Leo X Pontif: Rom: missis per
omnia regna literis & diplomatibus, o-
mni.

mnium delictorum expiationem & salutem æternam, pollicebatur, interventu pecuniæ, quam quisque daret: ad eam rem qui mittebantur, Quæsttores, passim per omnes Provincias æraria constituerant, vociferantes, nullum posse admitti tantum scelus, si vel vim Sanctissimæ Virgini Mariæ intulissent, quod horum diplomatum virtute non possit condonari, eorumque animas, qui crucientur in purgatorio, simul ac nummus in arculam sit injectus, solutis pœnis, in cœlum extemplò subvolare. Sleid: l. 1. Hoc subsentens B. Lutherus, vi Sp. S. tanto delirio se opposuit, monendo quosvis, ut cautè & circumspècte agerent, nec rem nullius pretii, magno ære sibi compararent: fecit autem id, promulgatis Wittembergæ thematibus numero 95, in quibus de purgatorio, de verâ pœnitentia & charitatis officio, de indulgentiis, solidè & copiosè disputabat, & Quæsttorum conciones immoderatas impugnabat. Huic operi etiam ipse DEUS interesse voluit, cum eodem anno, quo

hæc à B. Luth. peragebantur, crucem sanguinei coloris in sudo cælo nocte Festi Nativitatis Christi, multis conspiciendam daret, atque Romæ vi fulminis ac contrui Templum, in quo peragebantur Sacra, cum Leo X. Cardinales 31 crearet, percelleret.

§. VI.

UT tempus lucremur, ad secundum requisitum, quod Constantiam fecimus esse, age, nos conteramus. Quare, quod nec istius expers fuerit hic noster Heros, pater, quod ne vel in maximis periculis unquam cespitaverit, unquam exhorruerit; sed semper bonitate causæ fîsus, omnem adversariorum impetum & rotius orbis odium, fortissimo pectore sustinuerit, atque ut murus aheneus constiterit. Inter multa heroici animi specimina, non minimum est illud, quod, cum à variis & virulentis Papistarum scriptis lacefferetur: adhæc idem fulmina in eum, tanquam Hæreticum igne perdendum, torquentes, theles ejus cre-

cremarent, tandemque à Papa, ex
 cōmunionē Romanæ Ecclesiæ excluderetur: semper robustior factus fuerit.
 Non enim audebat non dicere, se ex
 variis adversariorum stimulis didicisse,
 Romam esse ipsam sedem Antichristi,
 & quavis Babylone ac Sodomâ corrup-
 priorem: Papatum autem ipsum, ro-
 bustam Romani Episcopi venationem:
 sibi verò melius videri, si, vel tenui sa-
 cerdotio contentus, vel è suis copiis &
 patrimonii facultatibus, vitam tolera-
 ret, remotissimus ab istis assentatori-
 bus, qui nomen & auctoritatem ipsius
 obducunt. Bullam denique Leonis X.
 cum universis decretis Pontificalibus
 solenni ritu cremari iussit. Sleid. l. 2.
 Adhæc, solitus est sæpiusculè dicere,
 præcipue vero moribundus in parietem
 conclavis suæ hæc infixit verba; *Pestis*
vivus fui, mortuus mors vestra ero; DEUS
enim irritavit & incitavit me contra vos, ut
Hoseam Prophetam, ut vobis sim ursus &
leo in viâ Assur.

Majorem vero constantiam inter minas præsentissimæ mortis coram Carolo V. & totius imperii Romani proceribus, in fide defendenda sua, præstitit: Cum enim per caduceatorem Cæsaris, B. Luth. WORMATIAM vocaretur, impulsu oratorum Pontificis, ille mox mandato accepto, itineri se accingens, frustra renitentibus amicis, qui eum, tanquam jam damnatum, à proposito dehortabantur, injecta mentione Joh. Hussi, antea in Concilio Constantiensi cremati, animo dixit magno: *se, si vel tot insurgerent Dæmones, quot in tectis urbis cernerentur tegule, conventum declinando absentiam minimè excusare.* Tom. 2. lat. Wittemb. Itaque progressus WORMATIAM die 26 April: A. 1521, Cæsari ac frequenti Principum Concilio, sequentis demum diei horâ 4. promeridiana, se stitit. Eccius Ictus sciscitari cœpit, num LUTHERUS libros à se scriptos pro suis agnosceret, & an quicquam in iis retractare, an tueri, velit. Ille heroico re-

regessit spiritus: se, suos esse, agnoscere,
 & ni Script. S. testimonio ac evidenti
 ratione evictus fuerit, non posse illæsa
 conscientia quicquam eorum, quæ scri-
 pserit revocare. Pontifici vero, cum
 talli possit, & sæpè sibi contraria di-
 xerit, sese oppositurum palam confes-
 sus est. Hanc ipsius constantiam, vi-
 dens delectus ordinum, agere cum eo
 cœpit, ut suæ consulens vitæ, à tanta
 pertinacia abstineret, atque sua scripta
 Cælaris & Principum cognitioni sub-
 jiceret. Ille vero se quidvis passurum,
 imò, ipsam vitam potius positurum,
 quam à manifesto DEI verbo recessu-
 rum, retulit: cum, ne vel Angelo aliam
 doctrinam prædicanti, credendum esse,
 Paulus prædixerit. Gal. I. Tandem Epi-
 scopo Trevirensi interrogant, quomo-
 do huic malo medendum sit? reponit: nisi
 causa sua à DEO esset, fore, ut infra bien-
 niū ipse cum doctrinā suā intercidat. Qua-
 re à Cæsare die 8 Maji Anni supra nomina-
 ti proscriptus, opera Friderici Principis in
 arcē Wartburgensē à frequentia hominū
 sum-

mā modestiā ad decem Menses secessit. hic tamen nec autoritatem Pontificis elevare cessavit, emissis variis opusculis et Epistolis, donec tandem Illebi piē & sanctē animā, Christi sanguine redemptam, efflavit.

§. VIII.

Hic ejus fatalis excessus, prima facie, portentosa ostentare videbatur, cum non modo, Gryphi & Eumenides infernales Ecclesiæ Christianæ insultare, non erubuerunt; sed ipse etiam Cæsar inito cum Pontifice foedere, ut omnes qui placita eorum suscipere recularent, vi ad obedientiam curiæ Romanæ traherentur, fidei defensores Fridericum Electorem Saxoniae & Landgravium Hassiæ bello fregit atque captivos duxit. Inter has belli turbas ferunt Cæsarem victorem Wittenberg: intrasse, ibique lustratis locis publicis, sepulcrum Lutheri offendisse: hoc ut dirueretur atq; publice cremaretur, duo furii infernales, scil. Ferdinandus Albanus & Episcopus Atrebatensis, Cæsari suasisse; verum hic pius vir, ut vivus heros

erat ita & hic invictus mansit, cum
Cæsar, non modo declarasset, petitionem
eorum sibi displicere, sed etiam capitis
pœna sanxisset, inviolatum fore Luth.
sepulcrum. Quam autem DEO hæc
victoria placuit, ostendit satis fulmen
terribile, quod Misniæ Templum, horis
pomeridianis, cum ante meridiem in
eo sacrificuli pro victoria parta gratias
perfolvissent, igne accendit. Michrel.
synt: Hist: l. 3. f. 2. Præterea Mauriti-
us, ad quem interim Electoratus de-
volutus est, subito bello Cæsarem, eo
successu, lacessivit, ut loca munita alia
post alia occuparentur, & Cæsar non
modo captivos solveret, sed & religio-
ni Protestantium pacem ac libertatem
concedere cogeretur.

§. IX.

De felici hujus magni herois successu
nullum est dubium, majorem enim,
quam unquam expectarunt, ruinam,
adversarii deprehenderunt, & adhuc per
DEI gratiam, deprehendent. Nam, quo
vehementiores fuerunt ejus hostes, eo
semper majora incrementa cepit ejus

doctrina. Qua de re & ipse sibi gratulatus, Tom: 7. Wittemb: latino: *oppugnarunt me*, inquit, *summīs viribus totus orbis terrarum, & tamen, quo fuit omnium ipsorum impetus vehementior, eo fecit majores progressus doctrina mea.* Et paulo post: sic adeo servatus sum in hunc usque diem (*fremat licet Pontifex omnesque aduersarii*) & simul mea doctrina multos ad populos dimanabit. Gaudet jam de felici successu hujus pūissimi Herois Germania: gaudet Dania & Norvegia: gaudet Svecia: gaudemus & nos in Christo à fermentis Papalibus nos esse ereptos.

Essent quidem adhuc multa, in laudes hujus magni herois dicenda. Sed cum non minus temporis ratio brevior, quam curta satis suppellex breves ducere lineas monuit, ideo hic grata mente, pro tam immenso DEI beneficio, qua nos per hunc Megalandrum affecit, subsistimus atque vovemus ut insuper Ecclesiam suam servet, regat, atq; ab omnibus aduersariorum insultibus, umbraculo alarum suarum proteget & tueatur, ille qui solus habet immortalitatem & lucem habitat inaccessibilem, quem nullus hominum vidit, nec videre potest, cui honor & imperium sempiternum,

A M E N !